

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

โครงการวิจัย วิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์และศักยภาพของธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการจัดลำดับความสำคัญ ความเป็นมา และเป็นการเชื่อมโยงปัญหาต่างๆ ของธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน ในด้านสถานที่ผลิต ที่มาของวัตถุดิบ การออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนในการทำงานทั้ง 9 กลุ่มผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา คือ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 6 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 8 ตำบล บ้านแหวน หมู่ 9 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 12 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 13 ตำบลบ้านแหวน หมู่ 2 ตำบลขุนกง และหมู่ 2 ตำบลหนองคาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คุณผกาวรรณ	คำหล้า
2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คุณชวลา	ไชยยัง
3. กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คุณไพริน	ยวงขาว
4. กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คุณจันทร์สม	หน่อจันทร์แก้ว
5. กลุ่มตัวอย่างที่ 5 คุณพิชิต	ปัญญา
6. กลุ่มตัวอย่างที่ 6 คุณนิภาพร	บุตรชัย
7. กลุ่มตัวอย่างที่ 7 วชิระ	ลีจันทร์
8. กลุ่มตัวอย่างที่ 8 คุณอุไร	กิตติกุศล
9. กลุ่มตัวอย่างที่ 9 คุณไพลิน	กิตติกุศล

จากการศึกษาผลิตภัณฑ์ ของงานทั้ง 9 กลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของได้แสดงความสามารถ และศักยภาพของตน ในการพัฒนางานหัตถกรรม ให้มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของท้องตลาด และสู่ระดับสากล อีกทั้งเป็นการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นสู่ระดับสากล ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย คือ

1. ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการศึกษาจากกลุ่มประชากร ผู้ประกอบการในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบกลุ่มประชากรที่นับได้ (Finite Population) จากกลุ่มธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน 9 กลุ่มในพื้นที่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเลือกตัวอย่างจากประเภทของผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านทั้ง 9 กลุ่มคือ ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักแต่งสี ผลิตภัณฑ์กล่องใส่ของ ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง ผลิตภัณฑ์เก้าอี้การ์ตูนไม้ ผลิตภัณฑ์ฝัเสื้อแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์กลุ่มวาดภาพ ผลิตภัณฑ์เก้าอี้รูปการ์ตูน ผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลายตกแต่ง เป็นต้น ในพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ล้วนเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้สืบทอดมาเป็นระยะเวลาช้านาน และมีคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคเหนือ ซึ่งคนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญ และปล่อยให้ภูมิปัญญาสูญสิ้นไปอย่างน่าเสียดาย

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านในพื้นที่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ประกอบการในกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้ง 9 กลุ่มซึ่งพบว่าในอำเภอหางดง มีตำบลที่ประกอบการในกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวน 3 ตำบล ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ของชาวบ้าน ในท้องถิ่นที่นิยมทำกันมาก และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยองค์ประกอบภาครัฐบาล มีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนทุนในการประกอบอาชีพ

1.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านทั้ง 9 กลุ่มคือ ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลักแต่งสี ผลิตภัณฑ์กล่องใส่ของ ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง ผลิตภัณฑ์เก้าอี้การ์ตูนไม้ ผลิตภัณฑ์ฝัเสื้อแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์กลุ่มวาดภาพ ผลิตภัณฑ์เก้าอี้รูปการ์ตูน ผลิตภัณฑ์เดินเส้นลวดลายตกแต่ง เป็นต้น ในพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเกณฑ์ในการเลือก กลุ่มตัวอย่างคือ การเลือกจากศักยภาพของผู้ประกอบการ ที่จะสามารถพัฒนาหรือยกระดับไปสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นได้

กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านทั้ง 12 กลุ่ม

กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านใน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่จากการศึกษาครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 9 กลุ่มตัวอย่างคือ

1.3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คุณผกาวรรณ คำหล้า

ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก

1.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คุณชวลา ไชยยัง
ผลิตภัณฑ์กล่องใส่ของ

1.3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ 3 คุณไพริน ยวงขาว
ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง

1.3.4 กลุ่มตัวอย่างที่ 4 คุณจันทร์สม หน่อจันทร์แก้ว
ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาไม้ตกแต่ง

1.3.5 กลุ่มตัวอย่างที่ 5 คุณพิชิต ปัญญา
ผลิตภัณฑ์เก้าอี้การดูไม้

1.3.6 กลุ่มตัวอย่างที่ 6 คุณนิภาพร บุตรชัย
ผลิตภัณฑ์เสื้อแต่งบ้าน

1.3.7 กลุ่มตัวอย่างที่ 7 คุณวชิระ สีจันทร์
ผลิตภัณฑ์กลุ่มวาดภาพ

1.3.8 กลุ่มตัวอย่างที่ 8 คุณเอไร กิตติกุศล
ผลิตภัณฑ์เก้าอี้รูปการดูไม้

1.3.9 กลุ่มตัวอย่างที่ 9 คุณไพลิน กิตติกุศล
ผลิตภัณฑ์เดินเส้นวาดลายตกแต่ง

2. ข้อมูลที่ทำการศึกษาและการเก็บข้อมูล

การศึกษาและการเก็บข้อมูลต่างๆ ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้ได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source Data) เป็นการศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับตำรารายงานการวิจัย บทความต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source Data) เป็นการศึกษาโดยอาศัยกลุ่มตัวอย่างในชุมชนที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มธุรกิจชุมชนทั้ง 9 กลุ่มในพื้นที่ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการหาข้อมูลดังต่อไปนี้

2.2.1 จากการสังเกต สัมภาษณ์

2.2.2 การใช้แบบสอบถาม

2.2.3 การจัดเวที

2.2.4 การปฏิบัติการและทดลองเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.3 ชนิดของเครื่องมือในการวิจัย

เป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 100 ชุด โดยแบ่งข้อมูลเป็น 8 ส่วน ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด (Closed - End Question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open - End Question) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ส่วนที่ 1 รายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลของผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการทำผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 4 กลุ่มผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 5 ข้อมูลของโครงการ

ส่วนที่ 6 ส่วนของการผลิต

ส่วนที่ 7 ส่วนของการตลาด

ส่วนที่ 8 เกณฑ์วิเคราะห์ศักยภาพด้านการผลิตของธุรกิจชุมชน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้โดยอาศัยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.3.1 การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันของทุกฝ่าย

2.3.2 การสังเกตการณ์ทำผลิตภัณฑ์ตามขั้นตอนต่างๆ ทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์การผลิต และการตลาด

2.3.3 การอบรมโดยวิทยากรเพื่อให้ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.3.4 การศึกษาดูงานตามแหล่งประกอบการต่างๆ

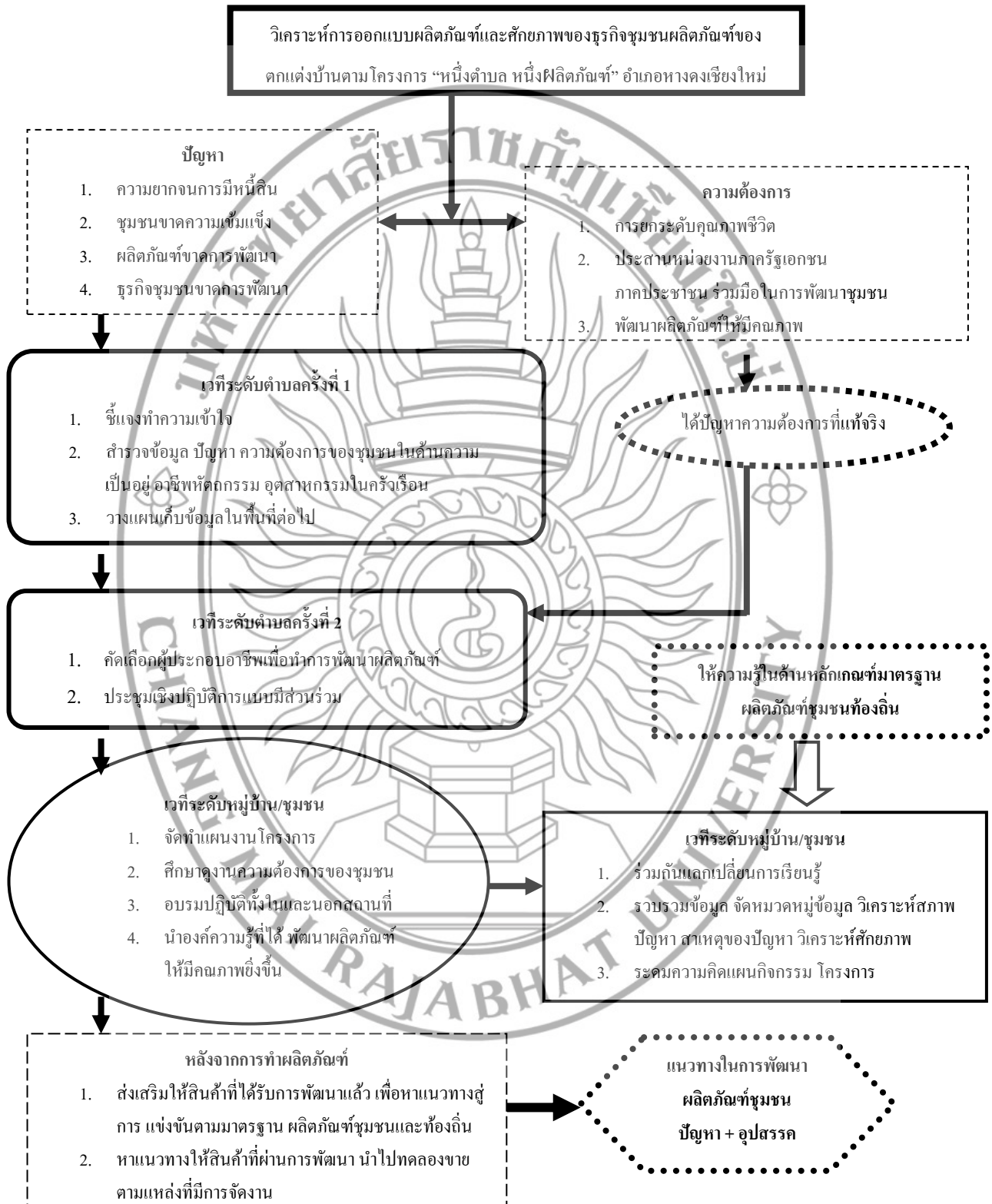
2.3.5 การจัดประชุมกลุ่มย่อยเป็นการติดตามการพัฒนาและประเมินผล

2.3.6 กลุ่มผู้ประกอบการของแต่ละกลุ่มได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกันกับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3. กรอบของการวิจัย

โครงการวิจัย วิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์และศักยภาพของธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ของปัญหาต่างๆ เป็นการศึกษาถึงสถานที่ผลิตที่มาของวัตถุดิบ รูปแบบ วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอน การทำงานหัตถกรรมหัตถกรรมทั้ง 8 ผลิตภัณฑ์ มีกรอบของการวิจัยตามตัวอย่าง แผนภูมิที่ 3.1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.1 กรอบการวิจัย การศึกษาปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

ที่มา (อัญชลี โสมศิริ, 2550)

แผนการวิจัย

ตารางที่ 3.1 แผนปฏิบัติการวิจัย (Action Plan)

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. ศึกษาบริบทชุมชนโดยการติดต่อประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ อบต. และผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่	อำเภอหางดง พฤษภาคม 2550	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย	- ผลการศึกษาข้อมูลสภาพ บริบทชุมชน - ความต้องการของชุมชน - ความสัมพันธ์ภายในชุมชน
2. เตรียมความพร้อม - จัดเวทีประชุมทีมวิจัยเพื่อ สร้างความเข้าใจร่วมกันใน การดำเนินงานวิจัย - ประชุมผู้ร่วมวิจัยผู้นำท้องถิ่น และเตรียมนัดประชุมเพื่อสร้าง ความเข้าใจกับชุมชน	อำเภอหางดง มิถุนายน 2550	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ผู้นำท้องถิ่น นักศึกษา	- ผู้นำท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่น มีความเข้าใจร่วมกันใน โครงการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูลบริบท ชุมชนในระดับหมู่บ้านและ ครัวเรือนด้านประวัติ สภาพแวดล้อม ลักษณะทาง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษาและความสัมพันธ์ ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้าน ผลิตภัณฑ์ชุมชน สรรพและ วิเคราะห์ข้อมูล	อำเภอหางดง มิถุนายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และผู้นำชุมชน	- ได้ข้อมูลชุมชน
4. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 2 เพื่อสร้างความเข้าใจใน โครงการวิจัยระหว่างผู้วิจัย ผู้นำท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่น และนักศึกษา	อำเภอหางดง กรกฎาคม 2550	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน อบต. นักวิจัยท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น นักศึกษา	- วัตถุประสงค์การวิจัย

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
5. เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องการทำผลิตภัณฑ์ของ 9 กลุ่ม เป็นการศึกษาปัญหาในการผลิตและจำหน่ายเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลความยากจนของชุมชน	อำเภอหางดง สิงหาคม 2550	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน อบต. นักวิจัยท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น นักศึกษา	- ได้ฐานข้อมูลในเรื่องการทำผลิตภัณฑ์ของ 2 ชุมชน
6. เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการจัดการของธุรกิจชุมชน	สิงหาคม 2550	- นักวิจัยท้องถิ่น	- ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย หนี้สินของทุกครัวเรือน
7. ศึกษาดูงานตามแหล่งประกอบการที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน	อำเภอหางดง กันยายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน วิทยากรท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และคณะ	- ได้แนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
8. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เพื่อร่วมกันทำโครงการโดยการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาวิเคราะห์และหาทางพัฒนาผลิตภัณฑ์	อำเภอหางดง กันยายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้ใหญ่บ้าน วิทยากรท้องถิ่น	ได้ผลการวิจัยวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
9. ศึกษาดูงานธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ	อำเภอหางดง ตุลาคม 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย วิทยากร	ได้แนวคิดในการผลิต
10. ศึกษาดูงานสองแห่ง 1 วัน - ธุรกิจชุมชน ทำเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้าน - การทำโคมไฟและของตกแต่งบ้านจากไม้ไผ่ และกระดาษสา	สถานประกอบการ ที่ประสบความสำเร็จ ตุลาคม 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย วิทยากรตามความถนัดในแต่ละสาขาอาชีพ	ได้แนวคิดในการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจชุมชน

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
11. อบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการการผลิต การตลาด และการเงิน	อำเภอหางดง พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย วิทยากรตามความ ถนัดในสาขาอาชีพ	ได้แนวทางในการวิเคราะห์ ศักยภาพของธุรกิจชุมชน
12. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลวิธีการ การออกแบบผลิตภัณฑ์	อำเภอหางดง พฤศจิกายน 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	- ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ - ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกไว้แสดง นิทรรศการ และจัด จำหน่าย
13. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลวิธีการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ไม้และ ของตกแต่งบ้าน	ธันวาคม 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	- ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ - ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกไว้แสดง นิทรรศการ และจัด จำหน่าย
14. การจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลวิธีการ ออกแบบธุรกิจชุมชน ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน	ธันวาคม 2550	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	- ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ - ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกไว้แสดง นิทรรศการ และจัด จำหน่าย
15. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนากลวิธีการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ ชุมชนต่างๆ	มกราคม 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาดูงาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	- ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ - ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ที่คัดเลือกไว้แสดง นิทรรศการ และจัด จำหน่าย

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
16. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 4 วิเคราะห์ถึงผลสำเร็จของ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ฝึกอบรม ปัญหาอุปสรรคจากการ ปฏิบัติงาน	อำเภอหางดง มกราคม 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ชุมชนที่ผ่าน การศึกษาฐาน ฝึกอบรมปฏิบัติการ และผู้เกี่ยวข้อง สมาชิก อบต.	17. ได้ผลสำเร็จจากการ ฝึกอบรมที่สามารถพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของท้องตลาด ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและ หาแนวทางแก้ไข
17. นำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการ พัฒนาแล้ว วิเคราะห์โดย ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา - สรุปผลการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ และหาแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพสินค้า ถ้าการจำหน่ายประสบ ผลสำเร็จ ต่อไปชุมชนนำ ผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายโดย ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด	อำเภอหางดง กุมภาพันธ์ 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย กรรมการ อบต. ผู้ใหญ่บ้าน	- ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ จำหน่ายในท้องตลาด - ชุมชน มีรายได้ดี ขึ้น - พัฒนาคุณภาพชีวิตและ สังคม - ได้ผลสรุปแนวทางการ จำหน่ายและพัฒนาคุณภาพ ผลิตภัณฑ์
18. จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 3 เพื่อสรุปผลการจัดการจัด จำหน่ายผลิตภัณฑ์ - ประเมินสรุปผลการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์หาแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพสินค้าตามความ ต้องการของท้องตลาด	อำเภอหางดง กุมภาพันธ์ 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย กรรมการ อบต. ผู้ใหญ่บ้าน	- ได้ผลสรุปเกี่ยวกับแนว ทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้า - ทราบถึงปัญหา อุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไข - ได้เอกสารความก้าวหน้าใน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
19. นำผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว จำหน่ายในงานบริเวณหอศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ประสานในเรื่องสถานที่จำหน่าย	บริเวณหอศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีนาคม 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย อบต. ผู้ใหญ่บ้าน	- ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ จำหน่ายในท้องตลาด พัฒนาถึงขั้นส่งออก จำหน่าย ภายในและ ต่างประเทศ - ชุมชนมีรายได้
20.- ประเมินสรุปผลการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสินค้าตามความต้องการของท้องตลาด ถ้าการจำหน่ายประสบผลสำเร็จ ค่อยไปชุมชนนำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่าย โดยออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด	มีนาคม 2551		- พัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของสังคมแก้ไข ปัญหาความยากจน
21.จัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 4 - ประเมินสรุปผลการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพความต้องการของท้องตลาด - หาทางพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ - สรุปบทเรียนกระบวนการของโครงการวิจัย เพื่อหาแนวทางต่อยอดวิจัยครั้งต่อไป	ชุมชนบ้านแหวน เมษายน 2551	ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้นำท้องถิ่น สมาชิก อบต. ผู้ที่เกี่ยวข้อง นักศึกษา	-ได้เอกสารความก้าวหน้าจาก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ -ได้ข้อสรุปผลจากการจัด จำหน่ายครั้งที่ 2 ในเรื่อง ความต้องการของท้องตลาด -ทราบถึงปัญหาและแนว ทางแก้ไข - ได้ข้อสรุปผลจากการพัฒนา ผลิตภัณฑ์เป็นการพัฒนา อาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความ ยากจนของชุมชน

กิจกรรม	สถานที่/เวลา	ผู้ดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
22.สรุปผลการวิจัยและ จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม จัดทำสื่อ VCD และ WebPages	มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ พฤษภาคม 2551	ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย	- ได้งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 20 เล่ม - ได้ VCD สรุปงานวิจัย - WEB PAGE เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการ ผลิต การจัดทำนายสินค้า ให้กับชุมชน

ที่มา: อำนาจ หงษ์ทอง, 2550.

4 ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัย วิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์และศักยภาพของธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์
กรอบไม้ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กรณีศึกษากลุ่มผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีขั้นตอนการศึกษา
ดังต่อไปนี้

4.1 แผนการวิจัยโดยใช้กระบวนการ PAR กับแผนแม่บทชุมชน เพื่อพัฒนา
สินค้าท้องถิ่นสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นกับกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

ระยะที่ 1

4.1.1 ทีมวิจัย ทีมวิจัยท้องถิ่นเลือกพื้นที่ และนักศึกษาเลือกพื้นที่

4.1.2 อาจารย์ นักศึกษา ได้ศึกษาแนวคิดและข้อมูลจากเอกสารและ

สัมภาษณ์แกนนำชุมชน

1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อความเข้าใจแนวคิดของการวิจัย
แบบมีส่วนร่วม และการจัดเก็บข้อมูล

2) คณะนักวิจัย (อาจารย์และนักศึกษา บุคลากรในองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐ องค์กรภายนอกชุมชน) ร่วมสร้าง
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และร่วมกันจัดเก็บข้อมูล

3) คณะผู้วิจัยศึกษาแผนที่ทางกายภาพ แผนที่ทางสังคม และแผนที่ทางประชากรของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

4) ศึกษาบริบทธุรกิจชุมชนในอำเภอหางดง

5) ศึกษาการบริหารจัดการ แผนงาน อีกทั้งโครงการพัฒนาตำบลในปัจุบันที่ผ่านมา และปีต่อไป

6) คณะผู้วิจัยร่วมกันจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขความยากจน

4.1.3 คณะนักวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล (อาจารย์ นักศึกษามิบบทบาทหลัก)

ระยะที่ 2

4.1.4 การศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการวิสาหกิจชุมชน

1) คณะผู้วิจัย ศึกษากลุ่มอาชีพต่าง ๆ

2) การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 สร้างเครื่องมือแนวทางสนทนากลุ่ม แนวทางการสัมภาษณ์แบบลึก แนวทางการจัดเวที ชาวบ้าน (อาจารย์ และนักศึกษามิบบทบาทหลัก)

2.2 ดำเนินการศึกษาริบทของชุมชน สภาพปัญหาของการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

3) คณะผู้วิจัยร่วมกันวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (อาจารย์และนักศึกษากับชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายมิบบทบาทหลัก)

ระยะที่ 3

4.1.5 การพัฒนาวิธีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ที่มีส่วนใกล้ชิดกับประชาชน

1) คณะนักวิจัยร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิธีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ปัญหา และพัฒนาวิธีการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 กลุ่มเป้าหมาย มิบบทบาทหลักในการดำเนินงาน

2.2 อาจารย์และนักศึกษา มิบบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำ และการจัดการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล อำนวยความสะดวกดำเนินงาน

3) คณະนักวิจัยจัดการฝึกอบรมการผลิต การแปรรูป และการพัฒนารูปแบบการออกแบบงานหัตถกรรม โดยการเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้ด้านการผลิตการออกแบบแก่ผู้ประกอบการ

4) พัฒนาด้านการตลาด การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อาจารย์ และนักศึกษา วิทยาการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ร่วมดำเนินการ

5) คณະนักวิจัยดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน โดย อาจารย์ นักศึกษา และแกนนำชาวบ้าน

6) จัดเวทีสรุปบทเรียน

7) จัดทำรายงาน สรุปบทเรียน และองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดเวทีชาวบ้าน และ ฝึกอบรมปฏิบัติการ

4.2 กระบวนการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.1 รูปแบบที่แกนนำของท้องถิ่นมาร่วมตั้งแต่เริ่มแรก

1) มีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่
2) ประชุมเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจในการวิจัย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมระหว่างคณะอาจารย์ นักศึกษา กับ องค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำธรรมชาติ คนเด่นคนแก่ที่ได้รับการยอมรับ

3) การไปเก็บข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชน โดยทำการให้สัมภาษณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนในพื้นที่ และร่วมปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

4) เวทีร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหาของธุรกิจชุมชน

5) ร่วมวิเคราะห์ห้บทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบลด้านการบริหารจัดการแผนและงบประมาณ

6) ร่วมจัดเวทีชาวบ้านและประชุมกลุ่มย่อย เพื่อจัดทำแผนแก้ไข ปัญหาความยากจน

6.1 ร่วมสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ

6.2 เวทีรวบรวมข้อมูล

6.3 เวทีรวบรวมปัญหาและแนวทางแก้ไข และเวที จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

6.4 จัดทำแผนบูรณาการร่วมกัน โดยการสัมภาษณ์ ผู้ใหญ่บ้าน ร้านค้า ประชาชน จัดทำข้อมูลคนจน และขอข้อมูล จปฐ. จากองค์การบริหารส่วนตำบล

7) นำแผนไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

7.1 การฝึกอบรม

7.2 การศึกษาดูงาน

7.3 การพัฒนา การผลิต การบรรจุภัณฑ์ การตลาด โดย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หน่วยงานภายนอกชุมชน และอาจารย์ นักศึกษา

4.2.2 การเสนอยุทธศาสตร์และแผนผ่านประชาคมหมู่บ้าน และเข้าสู่ระบบแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 (มีผลบังคับใช้เมื่อ 21 พฤษภาคม 2542) ทำให้มีรูปแบบของการบริหารงานตามลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม เน้นการกระจายอำนาจ การบริหารจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ให้ท้องถิ่นได้มีอำนาจในการบริหารจัดการ ให้อำนาจในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

1) ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมเตรียมจัดทำแผน โดยเตรียมระบบข้อมูลพื้นฐาน

2) จัดเวทีชาวบ้าน ค้นหาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของชุมชน ปัญหา สาเหตุ ความต้องการ แนวทางการพัฒนา ได้แผนแม่บทชุมชน ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการและการวางแผนทางผู้ดำเนินงาน โดยการระดมความคิดเห็นจากกลุ่ม คนจน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่เริ่มต้น

3) ผู้นำชุมชนและต่อไปผู้วิจัย ได้ร่วมประสานงานโดยการลงพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรับโครงการ เข้าสู่แผนพัฒนาตำบลประจำปี

4.2.3 กระบวนการสร้างเครือข่ายของกลุ่มตัวอย่าง

ในการสร้างเครือข่ายของธุรกิจชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ ที่จะเสนอแนะแนวทางที่ได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างธุรกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์กรอบรูปไม้ 8 กลุ่ม เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่นๆต่อไป รูปแบบความสัมพันธ์ของท้องถิ่นกับธุรกิจชุมชน โครงสร้างกลไก บทบาทขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น การแบ่งบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holder) การจัดโครงสร้าง มีดังนี้

1) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ ได้แก่

1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมทำความเข้าใจ
โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น

1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกำหนดพื้นที่

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมให้ข้อมูล
บริบทชุมชนและบริบทคนจน และร่วมวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส
ข้อจำกัดของชุมชน

1.4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมจัดทำแผนงาน
โครงการและรับโครงการไว้ในแผนการใช้งบประมาณประจำปี ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การเกิดเครือข่ายของธุรกิจชุมชน จากการศึกษาดูงานร่วมกัน
การจัดเวทีแต่ละครั้ง การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปฏิบัติงานร่วมกัน ได้แก่

2.1 เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากความคิดเห็นและ
ประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย การเปรียบเทียบผลของการพัฒนาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน

2.2 การพึ่งตนเองภายในกลุ่มและต่างกลุ่ม การพัฒนา
วิธีการด้านการผลิต การออกแบบ การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ และการตลาด

2.3 เกิดเครือข่าย ด้วยการประสานพลัง และการจัดการ
เครือข่าย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน การบริหารจัดการบุคคล การเชื่อมโยงกับ
บุคคลและหน่วยงานภายในและภายนอก การสร้างความรู้ดีกร่วม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้
การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ภูมิความรู้ เทคนิควิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์

3) กระบวนการจัดทำแผนจากทุกฝ่าย การจัดเก็บข้อมูล
บริบทชุมชน บริบทคนจน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต และการจัดเวที ทราบ
วิธีคิด วิธีปฏิบัติ สาเหตุของปัญหา การค้นหาข้อมูลแก่ชุมชน การจัดเวที กำหนดปัญหา
ความต้องการของชุมชน สาเหตุ ศึกษากลุ่มอาชีพต่างๆ ศึกษาแผนการใช้งบประมาณของ
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาศักยภาพ ภูมิปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนตระหนักถึง
ปัญหา และสาเหตุ จนเกิดแนวคิดใหม่ที่อยากจะแก้ไขปัญหาของตนเอง

แบบที่ 1. กำหนดโครงการ (รายโครงการ)

แบบที่ 2. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชน
หรือแผนแม่บทชุมชน นำเข้าสู่การเป็นแผนภาพรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบที่ 3. กำหนดแผนแม่บทของแต่ละกลุ่มอาชีพ
ตามรายการของข้อมูล และแนวทางของแต่ละกลุ่ม

4) ความสัมพันธ์ของการทำแผนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีโอกาส
 คิดร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่ต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำ
 ชุมชน กลุ่มธุรกิจชุมชน และหน่วยงานภาครัฐทั้งภายใน และภายนอกชุมชน การรับทราบบริบท
 ของชุมชน ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ ทิศทางการพัฒนาที่
 ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ด้วยการ รับฟังอย่างเปิดใจกว้างของคณะนักวิจัย ซึ่งมีบทบาท
 เป็นผู้ประสานเพื่อการพัฒนาอย่างบริสุทธิ์ใจต่อพื้นที่นั้น ๆ ในขณะเดียวกัน เป็นสาเหตุสำคัญ
 ของการมีส่วนร่วม การรวมพลัง การคิด และก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนในชุมชน

5) การใช้ทุนท้องถิ่น ในการทำแผนชุมชน

5.1 ฐานทรัพยากรที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ คือ
 แหล่งท่องเที่ยว แหล่งน้ำ ป่าเขา ถ้ำ แหล่งอุตสาหกรรม แหล่งทำการเกษตร และแหล่งตลาด

5.2 ความเป็นสังคมเครือญาติขนาดใหญ่ของชุมชน
 ทำให้มีความใกล้ชิด เอื้ออาทรต่อกันเป็นพื้นฐานเดิมที่มีคุณค่า

5.3 พระสงฆ์ที่ผู้คนในชุมชนให้ความศรัทธา และ
 ผู้นำกลุ่มที่เสียสละ เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ สามารถร่วมการปฏิบัติกับหน่วยปฏิบัติงาน
 ในท้องถิ่น คือ กลุ่มอาชีพ โรงเรียน วัด กองทุนเงินล้าน กองทุนหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล
 ชุมชน และกลุ่มออมทรัพย์ได้ดี

5.4 ความเชื่อถือของชาวบ้านต่อผู้นำมีสูง

5.5 ความสามารถระดมทุนจากสมาชิกภายในกลุ่ม

5.6 การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการผลิต

5.7 ความสามารถผลิตผลผลิตที่ตรงกับความต้องการของ
 ตลาดภายในชุมชน และตลาดภายนอก

จากวิธีการดำเนินงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะต้องทำการศึกษา
 จากประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขึ้น การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการศึกษาจากการอบรม และ
 ระเบียบวิธีวิจัยจะทำให้สามารถดำเนินตามขั้นตอนการวิจัยตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะ
 ทำการศึกษาในขั้นตอนต่อไป ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้